

Nooit meer slapen

OPERA ★★★★★

La clemenza di Tito

Gezien op 10/10 in De Munt, Brussel

Duitse zwijnerij. Zo ongeveer moet de Habsburgse keizerin *La clemenza di Tito* in 1791 genoemd hebben. Tot lang daarna werd Mozarts laatste opera, over een Romeinse keizer die kiest voor genade boven wraak, afgedaan als een stijf gelegenheidswerk. Begrijpelijk. Er is het gebrek aan harde actie. Het op bittere emoties knauwende libretto. Een overkill aan recitatieven, die niet eens uit de koker van Mozart komen. En dan de muziek zelf: superieur zoals altijd, maar ditmaal met een laag meezinggehalte.

Clemenza lijkt een suffig sta-stil-stuk, waarin onaanraakbare personages trappelpassen in antieke decors. Niet hier. De warmbloedige, cognackleurige slaapkamerset van Jan Versweyfeld toont als speelvlak de meest private ruimte van het menselijk verkeer. Slim bekeken. Tito's oprijzende goedheid heeft niks te maken met kille berekening, maar alles met het restje lichaamswarmte dat nog tussen de lakens hangt.

Plafondcamera's en CSI

Ivo van Hove durft deze 'opera seria' ernstig te nemen. Als het orkest de jubelouverture aanheft, zie je Tito op het videoscherm worstelen met tranen. Het is verdriet om Berenice, de geliefde die hij van rechtswege

moest verlaten. Tito herpakt zich, waarna het flodderige beddengoed opgemaakt wordt. Maar wanneer zijn beste vriend hem wil vermoorden, wordt het toch weer een boeltje. Plafondcamera's glijden over de steeds chaotischer wordende slaapkamer: op het scherm zie je een landkaart

van losgewoelde emoties. Halfweg de voorstelling legt een CSI-team de wanorde vast. Hun vraag is ook die van Tito: waar is het misgelopen? Er wordt geweldig toneel gespeeld in deze voorstelling, met dank aan de supermuzikale personenregie. Eindelijk nog eens

een regisseur die greep heeft op wat een plotse modulatie of melodische geste te vertellen heeft. Van Hoves karakterstudies, met een half oog op de partituur, zijn subliem. Kurt Streit speelt een ontwapenende Tito, die geen hap door de keel krijgt als hij zijn beste vriend moet bestraffen. De rij-

Een slaapkamer als speelvlak: de meest private plek in het menselijk verkeer. © De Munt

Het slotbeeld is keihard. Het hoofdeinde van Tito's kingsize bed doet voortaan dienst als tribunaal. Privé is politiek geworden

zige Véronique Gens, als een zelfverliefde Vitellia, leert diep in de spiegel te kijken. Anna Bonitatibus als Sesto maakt prachtige kleuren telkens als haar personage klapwiekt van besluiteloosheid. Dirigent Ludovic Morlot zorgt voor frisse orkestklanken, al kan het verzamelde hout best wat minder log.

Glazen huis

De toon die van Hove voert, is radicaal eigentijds. Laptops, e-readers, notebooks, blackberries en iPads omringen een machthebber die in contact staat met de buitenwereld, maar binnenskamers twijfels ophoest. Achterliggende boodschap: politieke wording gaat gepaard met identiteitsverlies. Camera's zitten hem op de huid, en in zijn glazen huis kan het volk zo binnenloeren. Het slotbeeld is dan ook keihard. Het hoofduiteinde van Tito's kingsize bed doet voortaan dienst als tribunaal. Privé is politiek geworden. Nachtrust zit er voor deze leider niet meer in.

TOM JANSSENS